

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gold. 40 kr., za pol leta 1 gold, 70 kr., za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold. 10 kr., za četrt leta 1 gold. 10 kr.

V Ljubljani 15. februarija 1888.

Obség: Akordne cene za košnjo, sušenje in spravljenje sena. — Kako gnojiti vinograde. (Konec.) — Vprašanja in odgovori. — Presajanje zelenjadnih rastlin. — Gospodarske novice. — Trgovinska in obrtna zbornica. — Andrej Einspieler. — Nasledki „šnopsa“. — Iz državnega zbora. (Dalje.) — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Akordne cene za košnjo, sušenje in spravljanje sena.

Za seneno košnjo jemljimo načeloma le kordalce, ker izhajamo s temi dosti laže in boljše. Kordalcem, ki so izurjeni kosci, gre delo hitro od rok. To je zelo koristno gospodarju ob košnji, ko je delo nujno, vreme pa nezanesljivo. Gospodar pridobi pa tudi s tem, da kosi s kordalci navadno ceneje nego pa z dninarji. Le gledati mu je pri akordni košnji, da kosci ne delajo površno in ne puščajo za saboj grebenov ali celih šopov trave. Marveč mora strogo zahtevati, da kosci kosijo čisto, to je, kar je le moči, tikoma tal, ne da bi prisekavali glavice travnih korenin.

Akordne cene za seneno košnjo so kaj različne, ker jih določujejo različne krajne in gospodarske razmere. Tudi pri nas so te razmere toliko različne, da jih je treba gospodarju skoraj za vsak kraj posebe določiti. Sedaj hočem navesti nekaj vzgledov, na katere se lahko opirajo gospodarji, kadar si določujejo akordno ceno za košnjo, kakor tudi za sušenje in spravljanje sena.

Eden kosec pokosi na dan lahko 28 do 40 in celó do 50 arov senožeti ali travnika. Da pokosi en cel hektar (1 ha = 100 ar), potrebuje torej 2 do 3 $\frac{1}{2}$ dni. Kosci, kateri kosijo na dnino, dobivajo zmiraj večjo plačo, ker delajo utrudljivo 10 do 12 ur na dan. Če dajemo koscu v denarji ali pa v denarni vrednosti, na pr. 75 kr. dnine — seveda brez vsega družega — stane košnja 1 ha senožeti 1 gold. 50 kr. do 2 gold. 62 kr., če gre delo pošteno od rok. Ravno tako bi znašala ob istih okoliščinah prava akordna cena za 1 ha košnje tudi 1 gld. 50 kr. do 2 gld. 62 kr.

Ker pa niti misliti ne smemo, da bi opravili košnjo z našimi dninarji tako ceno, marveč je košnja na dnino v tem slučaju navadno dosti draža, in ker je treba kor-

dalcu primerno večega zaslužka za njegovo večje delo, bode tudi akordna cena nekaj večja ter utegne 1 gold. 80 kr. do 3 gld. za 1 ha znašati. Koder je dnina za kosce večja nego 75 kr., večja je razmerno tudi akordna cena in utegne znašati od 2 gld. do 3 gld. 50 kr. in celó do 4 gld.

Ko plačujejo na Českem za košnjo 1 ha na pr. v Miličovesu 1 gld. 20 kr., stane ista v Pirglicah 2 gld. 80 kr. do 3 gld. 55 kr., v Črvenem Oujezdu 3 gld. in v Duksu 2 gld. do 4 gld. Z večine pa znaša povprečna akordna cena za košnjo 1 ha senožeti 2 gld. — 2 gld. 50 kr. — 3 gld.

Pokošeno seno suše po mnogih krajih tudi v akordu. Cena za sušenje sena na 1 ha je tudi v raznih krajih različna. Odvisno je tudi od tega, na kak način suše senó in vsekakor tudi od vremena, ko se suši.

Za posušenje sena na 1 ha je treba povprek 15 žensk, katerih delo stane vkup 4 gld. 50 kr., če jim plačujemo po 30 kr. dnine. Ob zelo ugodnem vremenu zadostuje tudi le 12 žensk, ob slabem vremenu pa jih je do 20 in še več potreba. Zategadel je tudi svetovati, da se gospodar precej pogodi s kordalci, kako da bode, če bode deževno vreme med sušenjem, da ne trpi delavec škode.

V Miličovesu na Českem, kjer je delo sicer v ceno, in znaša možka dnina 40 do 50 kr. *) po leti, plačujejo za sušenje sena na drobno po posameznih delih, in sicer tako-le za 1 ha:

za raztrošanje redovja	— gld. 40 kr.
„ prvo obračanje	— „ 50 „
„ vsako drugo obračanje	— „ 40 „
„ devanje sena v lonice (vršaje, kope) 1 „	50 „
„ raztrošanje lonic na debelo (v ograbke) — „	50 „
„ obračanje v ograbkih	— „ 30 „
„ devanje v kupe za nakladanje . . . 1 „	— „
skupaj	4 gld. 60 kr.

*) Ženska dnina je za 20—30% cenejša.

Ob jako ugodnem, gorkem in suhem vremenu posuši se tamkaj seno na ta način — da se prvi dan le dvakrat obrne in je popoldne družega dne suho, kar je seveda le mogoče pri senu, katero se je dopoludne pokosilo — z vkupnimi stroški 4 gold. 60 kr. Ker znaša tamkaj akordna cena za košnjo 1 ha le 1 gld. 20 kr., stroškov je za košnjo in sušenje v akordu ob ugodnem vremenu le 5 gold. 80 kr., kar je na vsak način po ceni.

V Ebendorfu na Niže-Avstrijskem, kjer znaša dnina za moške po zimi 50 kr. in po leti 60 kr., *) plačujejo pa 6 gold. 95 kr. za akordno košnjo in sušenje sena na 1 ha.

Posušeno seno se tudi pogostoma v akordu naklada in spravlja. Po mnogih krajih je navada, da se v akordu pokošeno in posušeno seno naloži tudi na vozove in še le doma spravi z dninarji in posli. Drugod pa seno tudi v akordu skladajo in spravlja na senico, pod itd. Za nakladanje sena so akordne cene tudi različne. Za nalaganje voza s 6—8q sena, račun se povprek 20 do 25 kr. Za skladanje in spravljanje sena pa se račun od enega voza 50 do 60 kr., in odpade teh za skladanje 20 kr., za spravljanje na senico, pod itd. pa 30 do 40 kr. Navadno se pa to slednje delo bolj pošteno opravi z domačimi posli in dninarji. V Ebendorfu na Niže-Avstrijskem plačujejo za nakladanje, skladanje in spravljanje sena po 87 kr. od voza, ki je naložen s 6—7q sena. V. R.

Kako gnojiti vinograde.

(Konec.)

Zdaj hočemo videti, koliko globoko se podkopani gnoj najbolj obnaša. Ako gnoj kar po vrhu vinograda raztrosimo ter ga nič ne podkopljemo, raztopi sicer deževnica vse, kar je raztopljivega v njem; pa to se ne pogrezne zadosti globoko, kajti v tem ga zadržuje zemlja sama. Drugi del razpadšega gnoja, to je organski del, ki je plinaste narave, izpuhti neukoriščen v zrak. Vrhu tega razpada nam le površno potrošeni gnoj zelo neredno, ker ga v tem zavirajo zdaj mrz, zdaj suša, zdaj prevelika moča in enaki vplivi. Prosto raztrošenje gnoja po vinogradih je po vsem tem malo uspešno in se ne more nikakor priporočati. Če podkopljemo gnoj le kakega pol čevlja globoko ter ga zasujemo, ravnamo še vedno v zgubo, kajti plinaste snovi pridržuje zemlja le nekoliko, raztopljene imajo pa še vedno predolgo pot do korenik. Ako pa zasujemo gnoj v čevelj globoke jame, ognemo se takih neugodnih nasledkov, kakoršne smo našli pri površnem in plitvem gnojenju, kajti v tej globočini se približamo korenikom, katerih pri okopavanju ne dosežemo, ter položimo gnoj tako rekoč na nje. Vsled tega pridejo raztopljene snovi po kratki poti korenikom v korist; zemlja pa, s katero je gnoj zasut, posrka vse plinske gnojilne snovi, predno morejo v zrak izpuhteti. Dalje nam koristi

*) Ženska dnina za 20—30% cenejša.

tako gnojenje tudi zaradi tega, ker se pri vsakokratnem okopavanju zrahlja zemlja tikoma gnoja, nekoliko pomeša z gnojem, in tako odpira pot potrebnemu zraku in vlažnosti.

Ako podkopljemo gnoj tikoma korenničnega debla, naredimo si res tudi nekoliko škode. S tem prisilimo namreč trto, da nam zažene kmalu dosti privršnih ali rosnih korenik; pa saj se te pri okopavanju tako odstranijo; tiste, katere nastanejo po leti, pa le podpirajo trto v rašči in rodovitnosti za eno leto.

Ako podkopljemo gnoj še globokeje, vidimo, da se našte prednosti plitvega gnojenja izgubljajo druga za drugo. Pred vsem zapazimo — in to priznavam za poglavitno napako globokega gnojenja, — da izostane popolnoma mehanični učinek gnoja na zemljo, namreč zrahljanje po humusu, v kojega se spreminja gnoj. Vsled tega ne moreta zrak in vlažnost tako dobro zemlje prešiniti, in ne samo gnoj, ampak tudi zemlja okolo njega se ne razkroji zadosti. Seveda se ne moremo o vsem tem z očmi prepričati, a vendar imamo jasne dokaze za to. Kedar kak star vinograd prekopavamo zato, da bi ga z novimi trtami nasadili, nahajamo mnogokrat tri, štiri čevlje pod zemljo neko črno, šoti podobno tvarino. Kaj je to? Nič družega kakor gnoj, kateri se je morebiti pred petdesetimi leti podkopal, pa se ni mogel vsled pomanjkanja zraka in vlažnosti razkrojiti.

Pri vsem tem je pri nas še mnogo vinščakov, kateri se za globoko gnojenje potezajo in plitvo kar naravnost obsojajo za ničvredno. Mi tudi nočemo trditi, da je morda zavrženo delo in gnoj, ako trtam globoko gnojimo; saj je uže to mnogo vredno, da se zemlja zrahlja in posebno v takih vinogradih, katerih nismo pri nasajanju zadostno prekopali.

Da je zrahljanje zemlje res jako koristno, to nam kažejo v malem vrtnarji: kedar jim kako drevo ne mara prav rasti in roditi, zrahljajo zemljo okolo njega, in pomagano je.

Še jasnejši dokaz nam pa dajejo oni trtorejci, kateri gnojé trtam z jelševino. Oni mislijo, da podajajo trti Bog vé koliko kalija, dušca, fosforove kisline itd. z butarico suhega listja in lesa; v resnici pa s tem gnojenjem skora odločno le zemljo rahljajo, a pravega gnoja nikakor ne nadomeščajo.

Iz vsega tega sklepamo, da je najbolje, ako pri gnojitvi vinogradov le za en čevelj globoko podkopavamo gnoj, in sicer prav blizu okoli trt po visečih legah, po ravninah pa med trtami.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 9. Moji kobili je pričela mececa decembra pokati koža na dveh nogah. Rane so močno krvavele in bilo jih je največ med kopitom in piceljem ter nad piceljem. Kaj je vzrok tej prikazni, in kako jo ozdraviti? Svetovali so mi izpirati rane z mlačno vodo, mazati jih z glicerinom ter obezavati. Rane se celijo